

บทที่ 3

วิธีการดำเนินวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพการปฏิบัติในการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี และเพื่อศึกษาปัจจัยในกลุ่มครูผู้สอน และปัจจัยในกลุ่มนักเรียนที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาโดยแบ่งเป็น 2 ระยะตามขั้นตอนดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการปฏิบัติในการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 คือ โรงเรียนนาร่องที่ดำเนินการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในพื้นที่จังหวัดปัตตานีจำนวน 35 โรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็นตามขนาดโรงเรียนดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนโรงเรียนนาร่องที่ดำเนินการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี

สังกัด	ประเภทขนาดโรงเรียน	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	รวม
เขต 1	โรงเรียนทั้งหมด	48	65	23	136
	โรงเรียนนาร่อง	1	3	10	14
เขต 2	โรงเรียนทั้งหมด	56	46	13	115
	โรงเรียนนาร่อง	4	8	3	15
เขต 3	โรงเรียนทั้งหมด	21	46	-	67
	โรงเรียนนาร่อง	2	4	-	6
รวมโรงเรียนทั้งหมด		125	157	36	318
รวมโรงเรียนนาร่อง		7	15	13	35

ที่มา : กลุ่มข้อมูลและสารสนเทศ (สำนักงานศึกษาธิการภาค 12) ข้อมูล ณ 10 พฤศจิกายน 2558

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนนาร่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. ศึกษาแนวทางการดำเนินการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ศึกษารายงานการดำเนินงานโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ปีการศึกษา 2558 ของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. รวบรวมข้อมูลโรงเรียนนาร่องที่เข้าร่วมโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ระยะที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 35 โรงเรียน ข้อมูล ณ วันที่ 10 พฤศจิกายน 2558
4. สร้างแบบบันทึกฉบับร่างในประเด็นเกี่ยวกับโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนนาร่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี 5 ประเด็น ได้แก่ ชื่อกิจกรรม หมวดการจัดกิจกรรม วิธีการดำเนินการ รูปแบบการดำเนินกิจกรรม กิจกรรมที่เป็น Best Practice ของแต่ละโรงเรียน
5. นำแบบบันทึกข้อมูลฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านการใช้ภาษาและด้านอื่น ๆ ที่อาจารย์ที่ปรึกษาควรให้ปรับปรุงแก้ไข
6. ปรับปรุงแก้ไขแบบบันทึกกิจกรรมฉบับร่างแล้วนำแบบบันทึกกิจกรรมที่ปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้ว เสนอเสนออาจารย์ที่ปรึกษาให้ตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขจนได้แบบบันทึกกิจกรรมที่สมบูรณ์ และจัดพิมพ์นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในระยะที่ 1 ในช่วงระหว่างวันที่ 10 มกราคม 2561 ถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2561 โดยใช้แบบบันทึกกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” จากครูผู้สอนทั้ง 35 โรงเรียนนาร่อง ที่จัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” โดยจำแนกตามกิจกรรม ที่พัฒนาด้านใดด้านหนึ่ง หรือพัฒนา 2 ด้าน หรือพัฒนา 3 ด้าน หรือพัฒนาทั้ง 4 ด้าน โดยแยกตามขนาดโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา และรวบรวมตัวอย่างกิจกรรมที่เป็น Best Practice ของโรงเรียนนาร่องที่จัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาศาภาพการปฏิบัติการดำเนินการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนนาร่อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพื้นที่จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพการปฏิบัติการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ
2. สรุปสัดส่วนของการจัดกิจกรรมที่จำแนกตามหมวดการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ที่พัฒนาด้านใดด้านหนึ่ง หรือพัฒนา 2 ด้าน หรือพัฒนา 3 ด้าน หรือพัฒนาทั้ง 4 ด้าน โดยแยกตามขนาดโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่ และกิจกรรมที่เป็น Best Practice ของโรงเรียน

ระยะที่ 2 การศึกษาปัจจัยในกลุ่มครูผู้สอน และปัจจัยในกลุ่มนักเรียนที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 คือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนการสอนในกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ระดับชั้นประถมศึกษาทุกชั้นปี และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 รวม 6,387 คน จำแนกเป็น ครูจำนวน 1,047 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 5,340 คน ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี และเป็นโรงเรียนที่นำร่องใช้นโยบายการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ทั้งหมด 35 โรงเรียน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรในโรงเรียนนำร่องตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” จำแนกตาม
ขนาดและเขตพื้นที่การศึกษา ทั้ง 35 โรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	เขต	จำนวน	จำนวนประชากร	
			ห้องเรียน	นักเรียน	ครู
ใหญ่	1. อนุบาลปัตตานี	1	21	793	86
	2. เมือง	1	9	274	44
	3. สะบารัง	1	6	237	34
	4. ยะหริ่ง	1	12	350	47
	5. บ้านบูดี	1	8	226	57
	6. ชุมชนบ้านปยุต	1	9	254	48
	7. วัดมูจลินา	1	9	279	41
	8. อนุบาลยะรัง	2	9	292	50
กลาง	1. ปะนาเระรัฐอุทิศ	1	6	178	18
	2. ชุมชนบ้านปาดา	1	6	204	35
	3. ดอนรัก	1	7	187	32
	4. บ้านท่าข้าม	1	3	87	17
	5. บ้านน้ำป่อ	1	3	89	32
	6. บ้านยาบี	1	3	82	23
	7. บ้านน้ำใส	2	6	193	36
	8. มายอ(สถิตภูผา)	2	6	176	32
	9. บ้านกระเสาะ	2	3	79	30
	10. บ้านม่วงเตี้ย	2	5	131	34
	11. บ้านตันแซะ	2	3	103	18
	12. บ้านควนแปรงงู	2	3	82	25
	13. บ้านเกาะจัน	2	3	83	21
	14. ชุมชนบ้านเมืองยอน	2	3	94	23

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรในโรงเรียนนำร่องตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” จำแนกตาม
ขนาดและเขตพื้นที่ฯ ทั้ง 35 โรงเรียน (ต่อ)

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	เขต	จำนวน		
			ห้องเรียน	นักเรียน	ครู
กลาง	15. บ้านสามยอด	2	3	84	19
	16. บ้านวังกว้าง	2	5	148	38
	17. บ้านป่าไร่	2	3	38	13
	18. บ้านมะนังยง	3	3	59	16
	19. บ้านเจาะกือแย	3	6	150	29
	20. บ้านกะลาพอ	3	3	75	29
	21. บ้านตะโล๊ะไกรทอง	3	4	112	30
	22. บ้านโลทุ	3	3	35	28
เล็ก	1. บ้านตลาดนัดคลองขุด	1	3	34	12
	2. บ้านค้อใต้	2	3	42	13
	3. บ้านปรกปรือ	2	3	27	12
	4. บ้านลือแตก	2	3	38	13
	5. วัดโบกขรณี	3	3	25	11
รวม 35 โรงเรียน			188	5,340	1,047

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ณ 10 มิถุนายน 2561

2. ตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่าง คือครูที่ปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนการสอนในกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ระดับประถมศึกษาทุกชั้นปี และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 748 คน จำแนกเป็นครูจำนวน 243 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 505 คน ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี และเป็นโรงเรียนที่นำร่องใช้นโยบายการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ทั้งหมด 35 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบ 2 ขั้นตอน (two - stage Random Sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดบใช้สัดส่วนของประชากรมาแบ่งเป็นกลุ่มย่อย แล้วเลือกตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มตามสัดส่วน โดยใช้อัตราส่วนขนาดตัวอย่างและประชากรเป็น 1:5 หรือร้อยละ 20 ของประชากรในแต่ละกลุ่ม ได้จำนวนตัวอย่าง 748 คน จำแนกเป็นครูจำนวน 243 คน นักเรียน 505 คน

ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีจับฉลากจากโรงเรียนขนาดเล็ก 5 โรงเรียน ได้จำนวนครูทั้งสิ้น 15 คน นักเรียน 15 คน โรงเรียนขนาดกลาง 22 โรงเรียน ได้จำนวนครูทั้งสิ้น 132 คน นักเรียน 242 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 8 โรงเรียน ได้จำนวนครูทั้งสิ้น 96 คน นักเรียน 248 คน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนโรงเรียนที่ใช้เป็นตัวอย่างในการเก็บข้อมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี

เขตพื้นที่การศึกษา\ขนาดโรงเรียน		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	รวม
เขต 1	โรงเรียน	1	6	7	14
	ครู	3	36	84	132
	นักเรียน	3	66	217	286
เขต 2	โรงเรียน	3	11	1	15
	ครู	9	66	12	77
	นักเรียน	9	121	31	161
เขต 3	โรงเรียน	1	5	0	6
	ครู	3	30	0	33
	นักเรียน	3	55	0	58
รวม	โรงเรียน	5	22	8	35
	ครู	15	132	96	243
	นักเรียน	15	242	248	505

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เพื่อศึกษาปัจจัยในกลุ่มครูผู้สอน และปัจจัยในกลุ่มนักเรียนที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี แบ่งเป็น 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับครูผู้สอน และฉบับนักเรียน

3.1 ฉบับครูผู้สอน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการจัดกิจกรรมตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเกิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ปฏิบัติน้อยมาก หรือไม่ปฏิบัติเลย จำแนกเป็น 5 ด้าน จำนวน 35 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย ข้อคำถามกระบวนการหรือพฤติกรรมด้านการแสดงบทบาท หน้าที่ของตนเองโดยใช้ความสามารถในการโน้มน้าวชักจูงให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้แสดงพฤติกรรมอันจะส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกลุ่ม โดยอาศัยอิทธิพลซึ่งเป็นอำนาจภายในตัวของผู้นำและอำนาจนั้นได้รับจากการที่ดำรงตำแหน่ง ซึ่งเป็นอำนาจการยอมรับจากกลุ่ม จำนวน 7 ข้อ

2) ด้านศักยภาพการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับการจัดเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยดำเนินการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สร้างความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการดำเนินงานตามนโยบาย สามารถบริหารนโยบายที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงให้สามารถปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล จำนวน 7 ข้อ

3) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับการได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชน โดยใช้กระบวนการและวิธีการต่าง ๆ ที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนใช้ติดต่อสื่อสาร สร้างความเข้าใจอันดีกับ ผู้ปกครอง นักเรียน ประชาชน และชุมชน เพื่อให้ตอบสนองความสัมพันธ์อันดีต่อกันยังผลให้เกิดการพัฒนาทั้งในโรงเรียนและชุมชนจำนวน 6 ข้อ

4) ด้านการประเมินผลและติดตามผู้เรียน ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผลกิจกรรมเชิงประจักษ์ ของกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เพื่อให้ทราบว่า มีสิ่งใดที่กำลังดำเนินอยู่บ้าง และกิจกรรมใดบ้างที่ประสบผลสำเร็จ และกิจกรรมใดที่เป็นบทเรียน ที่ควรนำไปปรับปรุงพัฒนา เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการประเมินผู้เรียน ติดตามความก้าวหน้าการเรียนรู้ของผู้เรียนอันนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูมีวิธีการประเมินผลที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายการศึกษาโดยครูต้องมีการจัดทำแฟ้มบันทึกผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง จำนวน 5 ข้อ

5) ด้านความสามารถในการจัดกิจกรรมของครู ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับจำนวนครู วุฒิการศึกษา ความชำนาญ ความถนัด ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ให้ศิษย์ ได้มีความรู้ความคิดความสามารถใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ในรูปแบบที่เหมาะสม ครูมีคุณวุฒิ มีความรู้มีความถนัด มีเจตคติที่ดี และมีทักษะในการทำหน้าที่สอนเป็นผู้จัดทำกิจกรรมให้สำเร็จได้อย่างลุล่วงกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนที่ได้วางแผนและใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอนดำเนินการจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการค้นคว้าความรู้และมีวิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนที่หลากหลาย จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับความสำเร็จของการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” จำแนกเป็น 5 ด้าน จำนวน 25 ข้อ

1) กิจกรรมการพัฒนาสมอง (Head) ข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะการจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินและสรุปข้อเท็จจริงจากกิจกรรม นักเรียนเกิดความรู้ที่คงทนจากการได้ลงมือปฏิบัติ จำนวน 5 ข้อ

2) กิจกรรมการพัฒนาจิตใจ (Heart) ข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะการจัดกิจกรรม ที่ปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม เคารพกฎกติกา และมีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีน้ำใจ มีนิสัยเพื่อนช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม จำนวน 5 ข้อ

3) กิจกรรมการพัฒนาทักษะปฏิบัติ (Hands) ข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะการจัดกิจกรรมที่นักเรียนรับรู้หลักการปฏิบัติงานที่ถูกต้องมีโอกาสฝึกปฏิบัติ และแสวงหาความถูกต้องในการปฏิบัติงานจนเกิดทักษะการปฏิบัติ และสามารถสร้างชิ้นงานไปขยายผล หรือต่อยอดสู่อาชีพได้ จำนวน 5 ข้อ

4) กิจกรรมการพัฒนาสุขภาพ (Health) ข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพ การรับประทานอาหาร การเสริมสร้างสมรรถนะทางกายได้อย่างถูกต้อง มีทักษะในการปกป้องตนเองและปกป้องผู้อื่นให้ปลอดภัยกับสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ได้อย่างเหมาะสม และทำต่อเนื่องให้เป็นนิสัย จำนวน 5 ข้อ

5) กิจกรรมความสุขของผู้เรียน (Happiness) ข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถถ่ายทอดความรู้สึกชื่นชอบต่อการเข้าร่วมกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มีความสนุกสนาน ไม่เครียด ไม่กดดันหรือวิตกกังวล ไม่เบื่อหน่ายในการทำกิจกรรม เพลิดเพลินต่อการทำกิจกรรม ค้นพบสิ่งที่ตนเองรักหรือชอบจากการทำกิจกรรม มีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง มีความกล้าแสดงออก จำนวน 5 ข้อ

3.2 ฉบับนักเรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการจัดกิจกรรมตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเกิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ปฏิบัติน้อยมาก หรือไม่ปฏิบัติเลย จำแนกเป็น 5 ด้าน จำนวน 20 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติที่นักเรียนได้มีโอกาสปฏิบัติในการเข้าร่วมกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” จำนวน 4 ข้อ

2) ด้านพฤติกรรมใฝ่เรียนรู้ ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติที่แสดงออกของนักเรียนถึงความตั้งใจ กระตือรือร้น และมุ่งมั่นในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน จำนวน 4 ข้อ

3) ด้านเจตคติที่ดีต่อกิจกรรม ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดำเนินงานในโครงการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” จำนวน 4 ข้อ

4) ด้านความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของนักเรียนในการให้ความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การทำงานเป็นทีม การช่วยเหลือเกื้อกูล และมีน้ำใจซึ่งกันและกัน จำนวน 4 ข้อ

5) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติถึงพฤติกรรมที่กล้าแสดงออกด้วยการคิด พูด และทำด้วยความมั่นใจ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับความสำเร็จของการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” จำแนกเป็น 5 ด้าน จำนวน 20 ข้อ

1) กิจกรรมการพัฒนาสมอง (Head) ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติที่นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินและสรุปข้อเท็จจริงจากกิจกรรม นักเรียนเกิดความรู้ที่คงทนจากการได้ลงมือปฏิบัติ จำนวน 4 ข้อ

2) กิจกรรมการพัฒนาจิตใจ (Heart) ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติที่นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม เคารพกฎกติกา และมีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีน้ำใจ มีนิสัยเพื่อนช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม จำนวน 4 ข้อ

3) กิจกรรมการพัฒนาทักษะปฏิบัติ (Hands) ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติที่นักเรียนรับรู้หลักการปฏิบัติงานที่ถูกต้องมีโอกาสฝึกปฏิบัติ และแสวงหาความถูกต้องในการปฏิบัติงานจนเกิดทักษะการปฏิบัติ และสามารถสร้างชิ้นงานไปขยายผล หรือต่อยอดสู่อาชีพได้ จำนวน 4 ข้อ

4) กิจกรรมการพัฒนาสุขภาพ (Health) ข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติที่นักเรียนปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพ การรับประทานอาหาร การเสริมสร้างสมรรถนะทางกาย ได้อย่างถูกต้อง มีทักษะในการปกป้องตนเองและปกป้องผู้อื่นให้ปลอดภัยกับสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ ได้อย่างเหมาะสม และทำต่อเนื่องให้เป็นนิสัย จำนวน 4 ข้อ

5) กิจกรรมความสุขของผู้เรียน (Happiness) ข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะที่นักเรียนสามารถถ่ายทอดความรู้สึกชื่นชอบต่อการเข้าร่วมกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มีความสนุกสนาน ไม่เครียด ไม่กดดันหรือวิตกกังวล ไม่เบื่อหน่ายในการทำกิจกรรมเพลิดเพลินต่อการทำกิจกรรม ค้นพบสิ่งที่ตนเองรักหรือชอบจากการทำกิจกรรม มีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง

มีความกล้าแสดงออก จำนวน 4 ข้อ

โดยข้อคำถามแต่ละข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติเป็นประจำ
ระดับ	4	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง
ระดับ	3	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติบางครั้ง
ระดับ	2	หมายถึง	ระดับการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
ระดับ	1	หมายถึง	ระดับการปฏิบัติน้อยมาก หรือไม่ปฏิบัติเลย

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติในกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของครูผู้สอน และนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของประเด็นการปฏิบัติ 5 ระดับการปฏิบัติในแต่ละข้อ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 74)

คะแนน	4.51 - 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติเป็นประจำ
คะแนน	3.51 - 4.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติบ่อยครั้ง
คะแนน	2.51 - 3.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติบางครั้ง
คะแนน	1.51 - 2.50	หมายถึง	มีการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
คะแนน	1.00 - 1.50	หมายถึง	ปฏิบัติน้อยมาก หรือไม่ปฏิบัติเลย

โดยการประเมินความสำเร็จของกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ผู้วิจัยพิจารณาจากระดับการปฏิบัติ นั่นคือ

หากครูหรือนักเรียนมีระดับการปฏิบัติเป็นประจำ แสดงว่า ความสำเร็จในการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” อยู่ในระดับดีมาก

หากครูหรือนักเรียนมีระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง แสดงว่า ความสำเร็จในการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” อยู่ในระดับดี

หากครูหรือนักเรียนมีระดับการปฏิบัติบางครั้ง แสดงว่า ความสำเร็จในการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” อยู่ในระดับค่อนข้างดี

หากครูหรือนักเรียนมีระดับการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง แสดงว่า ความสำเร็จในการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” อยู่ในระดับพอใช้

หากครูหรือนักเรียนมีระดับการปฏิบัติน้อยมาก หรือไม่ปฏิบัติเลย แสดงว่าความสำเร็จในการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” อยู่ในระดับควรปรับปรุง

4. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการจัดกิจกรรมตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” กลุ่มครูผู้สอน ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาวิธีการวัดและประเมินผลกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558 : 32)
- 2) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางการศึกษา
- 3) ศึกษาแนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”
- 4) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ประการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 8 ประการ พัฒนาทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558 : 17)
- 5) ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 6) กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับความมุ่งหมาย และความสำคัญของการวิจัย
- 7) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อสอบถามระดับการปฏิบัติฉบับร่าง
- 8) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำอาจารย์ที่ปรึกษา
- 9) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหา โดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence) ความครอบคลุมของข้อคำถามและความชัดเจนของภาษา

10) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC ที่มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ขึ้นไป และปรับปรุงข้อคำถามตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่างจำนวน 50 คนเพื่อสอบถามความเข้าใจของคำชี้แจงและความชัดเจนของข้อคำถามแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

11) นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองใช้วิเคราะห์หาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98

12) นำผลการวิเคราะห์มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์พร้อมนำไปใช้กับตัวอย่างจริง

4.2 การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการจัดกิจกรรมตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” กลุ่มนักเรียน ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาจุดมุ่งหมายของการกำหนดนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

2) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ประการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 8 ประการ พัฒนาทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้ผู้สอนควรลดบทบาทจากผู้ให้ความรู้ เป็น การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 17)

3) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับด้านประชากรศาสตร์ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2538 : 53-55) ลักษณะประชากรศาสตร์หลักการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัยที่เหมาะสมกับนักเรียน ในช่วงระดับชั้นปีที่ 4 – 6

4) กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับความมุ่งหมาย และความสำคัญของการวิจัย

5) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อสอบถามระดับการปฏิบัติฉบับร่าง

6) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษาและรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

7) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหา โดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence) ความครอบคลุมของข้อคำถามและความชัดเจนของภาษา

8) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC ที่มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ขึ้นไป และปรับปรุงข้อคำถามตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่างจำนวน 50 คน เพื่อสอบถามความเข้าใจของคำชี้แจงและความชัดเจนของข้อคำถามแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

9) นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองใช้วิเคราะห์หาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95

10) นำผลการวิเคราะห์มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์พร้อมนำไปใช้กับตัวอย่างจริง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน กิจกรรม และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ที่เป็นตัวอย่างโดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 1 เขต 2 และ เขต 3 และผู้อำนวยการโรงเรียนนำร่องทั้ง 35 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่อโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. จัดเตรียมเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัย ให้มากกว่าจำนวนตัวอย่างประมาณร้อยละ 25 ของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้ในกรณีที่ต้องคัดเลือกแบบสอบถามที่นักเรียนและครูผู้สอนตอบไม่สมบูรณ์ หรือไม่มีความตั้งใจในการตอบ
4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในระยะที่ 2 ในช่วงระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562 ถึงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2562 โดยโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ไม่สะดวกในการเดินทางผู้วิจัยได้ส่ง

แบบสอบถามทางไปรษณีย์ ส่วนโรงเรียนที่อยู่ใกล้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยชี้แจงให้ครูผู้สอน และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม วางใจว่าจะไม่มีผลกระทบต่อคณะครูและทางโรงเรียนแต่อย่างใด เพื่อว่าครูผู้สอนจะให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงมากที่สุด พร้อมทั้งรับแบบสอบถามคืนภายในวันนั้น หรือส่งคืนทางไปรษณีย์จากซองที่ติดแสตมป์ และเจ้าหน้าที่ผู้วิจัยเตรียมไว้เรียบร้อยแล้ว

5. ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 748 ชุด โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา และมีความสมบูรณ์จำนวนทั้งสิ้น 748 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นได้ตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถามที่ได้รับการตอบที่ไม่สมบูรณ์ หรือมีร่องรอยถึงการไม่ตั้งใจทำแบบสอบถาม โดยไม่พบแบบสอบถามที่ตอบไม่สมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่ได้จากตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เพื่อนำผลคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ และทดสอบสมมติฐานและรายงานผลการวิจัยต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มครูผู้สอน และกลุ่มนักเรียน โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการหาความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปัตตานี ตามการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบลดหลั่น (Hierarchical Multiple Regression Analysis) โดยการนำปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เข้าไปเป็นลำดับตามความสำคัญจากน้อยไปมาก ด้วยวิธีการคัดเลือกแบบ Enter